

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง “ความเชื่อและคตินิยมที่ปรากฏในคัมภีร์อานิสงส์ปีใหม่ล้านนา” ซึ่งผู้ศึกษาได้ปริวรรตเป็นภาษาไทยกลาง ทำให้ทราบถึงเนื้อหาสาระสำคัญ ความเชื่อและคตินิยมที่ปรากฏในคัมภีร์ ที่ชาวล้านนาได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ จนก่อให้เกิดเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมที่ดำรงมาจวบจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

จากการศึกษา พบว่า คัมภีร์อานิสงส์ปีใหม่ล้านนาฉบับภาษาล้านนา ไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนว่า มีการรจนา *ขึ้นตั้งแต่เมื่อใด ใครเป็นผู้ริเริ่มในการรจนาเป็นคนแรก และได้นำเอาความเชื่อเหล่านั้นมาจากไหน ทำไมชาวล้านนาจึงได้มีความเชื่อมั่น และยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับวันสังขานต์ล่อง ความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญให้ทาน ความเชื่อเกี่ยวกับการพยากรณ์สภาพอากาศ ความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างธรรมประจำปีเกิด ความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างธรรมประจำวันเกิด ความเชื่อเกี่ยวกับทิศในการสละผมในวันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมี ความเชื่ออีกมากมายหลายประการ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับวันเนา หรือวันเนา ความเชื่อเกี่ยวกับการขนทรายเข้าวัด ความเชื่อเกี่ยวกับการรดน้ำคำหัว ความเชื่อเกี่ยวกับการสะเดาะเคราะห์ ความเชื่อเหล่านั้น ประการหนึ่ง สืบเนื่องมาจากสาระสำคัญของคัมภีร์อานิสงส์ปีใหม่ล้านนา และจากประสบการณ์ของปราชญ์ชาวบ้าน พระเถรจารย์ในอดีต ที่สังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในแต่ละฤดูเกี่ยวกับการโคจรของดวงอาทิตย์จากราศีหนึ่งไปสู่อีกราศีหนึ่ง หรือแม้กระทั่ง ฟ้าฝนในแต่ละปีว่า หากปีใดมีฝนตกมากจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น หรือหากว่าปีใดฟ้าฝนไม่อำนวย จะเกิดเหตุการณ์ใดขึ้น ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวก็เป็นไปตามธรรมชาติ กล่าวคือ เมื่อมีฝนตกมาก น้ำย่อมท่วมเรือกสวนไร่ นา แมลงก็มีมากตามไปด้วย เช่นเดียวกัน เมื่อฟ้าฝนไม่อำนวย ไร่ นา และผลไม้ย่อมเสียหายเป็นธรรมดา หรือการหมุนเวียนเปลี่ยนไปของดวงอาทิตย์ ก็เปรียบเสมือนการเปลี่ยนแปลงไปแห่งสังขารของสรรพสิ่งทั้งมวล ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีคตินิยมในทางพระพุทธศาสนาแฝงไว้ในเนื้อหาสาระด้วยทั้งสิ้น

คตินิยมที่ปรากฏในคัมภีร์อานิสงส์ปีใหม่ล้านนา เป็นอุบายในการสอนให้ชาวล้านนา ได้ทำบุญให้ทาน ได้เข้าใกล้พระพุทธศาสนา และได้เข้าวัดฟังธรรมเพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติดังนี้ คือ ๑) หลักบุญกิริยาวัตถุ คือการทำบุญให้ทาน การรักษากาย วาจา ให้เป็นปกติ การเจริญจิตภาวนา

* รจนา หมายถึง เป็นการเขียนหรือบันทึกเรื่องราวที่เป็นเอกสารทางวิชาการ.

เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพจิตใจให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น เพราะการทำบุญให้ทานต้องประกอบไปด้วยหลักธรรมเหล่านี้ เพราะเป็นฐานในการทำความดี ซึ่งการทำบุญให้ทานที่ชาวล้านนาได้ยึดถือและปฏิบัติตามที่ปรากฏในคัมภีร์อานิสงส์ปีใหม่ ล้วนแล้วแต่เป็นการทำบุญให้ทานเพื่อทำความดีให้เกิดขึ้นแก่ตนเองและคนที่อยู่รอบข้าง ตลอดถึงการที่จะอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้แก่บรรพบุรุษ และบุคคลที่ตนเคารพนับถือ แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมความดี ที่ควรแสดงออกด้วยการตอบแทนบุญคุณแก่บุคคลที่ควรตอบแทน

๒) หลักกตัญญูกตเวทิตะ คือ การยอมรับและเทิดทูนยกย่องในคุณความดีของผู้อื่น ที่มีอยู่เหนือตนเรียกว่า กตัญญู การพยายามตอบแทนคุณความดีนั้น ๆ เรียกว่ากตเวทิตะ คนที่รู้จักบุญคุณท่านแล้วทำตอบแทนให้ปรากฏ ถือว่าเป็นธรรมประครองโลกให้เป็นไปด้วยดี ซึ่งในทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงบุคคลที่หาได้ยากมีอยู่ ๒ ประเภทด้วยกัน กล่าวคือ บุพการี บุคคลผู้รู้หน้าที่ ในการให้การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้บุคคลรู้ผิดชอบชั่วดี และกตัญญูกตเวทิตะ คือบุคคลที่รู้จักบุญคุณของผู้อื่นแล้วปฏิบัติตอบแทนท่าน เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเคารพบูชาผู้มีพระคุณแก่ตน

๓) หลักกุศลธรรม คือ ธรรมสำหรับเป็นเครื่องมือในการทำชีวิตเจริญงอกงาม โดยรู้จักเลือกคบค้าสมาคมกับปราชญ์ราชบัณฑิต ที่สามารถแนะนำแนวทางในการดำเนินชีวิต ให้ประสบความสำเร็จความสุขความเจริญ นอกจากการรู้จักคบค้าสมาคมแล้ว ก็ต้องศึกษาค้นคว้าหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้รู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งทั้งปวง โดยพิจารณาเลือกสรรหรือไตร่ตรองให้แยบคาย เพื่อให้เข้าถึงเหตุและผลในสิ่งเหล่านั้น เมื่อได้พิจารณาด้วยสติปัญญาอันประกอบด้วยเหตุผลแล้ว ก็ควรนำมาปฏิบัติให้สมควรแก่ฐานะ หรือให้สมควรแก่ธรรมที่ควรปฏิบัติ ซึ่งถ้าเราเดินตามแนวทางหรือวิธีการตามหลักของกุศลธรรมแล้ว ก็จะทำให้คุณธรรม จริยธรรมเกิดขึ้นในจิตใจ ตลอดจนถึงหน้าที่การงานและวิธีการดำเนินชีวิต

๔) หลักทศพิธราชธรรม คือ ทาน มีเจตนาที่บริสุทธิ์ในการให้สิ่งของวัตถุเป็นการบริจาคทาน ประกอบกับกาย วาจา ที่บริสุทธิ์ ที่เรียกว่าศีล และยึดมั่นในความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่มีอคติลำเอียง แสดงให้เห็นถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะต่อผู้หลักผู้ใหญ่ โดยยึดมั่นในคุณงามความดี คือ ทำความดีงามให้ถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร เพื่อกำจัดความอาชญาบาปหรือโทษ ด้วยความมีจิตใจอันประกอบด้วยเมตตา โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน โดยยึดมั่นในธรรมและปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

ความเชื่อและคตินิยมที่ปรากฏในคัมภีร์อานิสงส์ปีใหม่มูลานานั้น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่ปราชญ์ล้านนาได้ถ่ายทอดให้ลูกหลาน ได้ใช้เป็นคติ หรือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา ถึงแม้ว่าจะมิใช่เป็นหลักการในทางพระพุทธศาสนาไปทั้งหมดทีเดียวก็ตาม แต่ควรที่อนุชนรุ่นหลังจะได้ใช้ปัญญาพิจารณาด้วยเหตุและผล สร้างความเข้าใจอย่างถูกต้องแท้จริง โดยให้ทุกคนได้ตระหนักถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบร่วมกัน ในการที่จะเสริมสร้างและผดุงไว้ซึ่งคุณธรรมที่งดงาม ทั้งในเรื่องของบุญกุศล เรื่องความกตัญญูรู้คุณต่อบุพการีชน เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นหนทางที่จะก่อให้เกิดความรัก ความอบอุ่น ความสมัครสมานสามัคคี และที่สำคัญที่สุด เป็นหนทางที่จะสร้างความสันติสุขให้เกิดขึ้นกับชุมชน สังคม ประเทศชาติบ้านเมืองอย่างยั่งยืนแน่นอน

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อ และคตินิยมที่ปรากฏในประเพณีปีใหม่ สงกรานต์ล้านนาในเชิงลึก
- ๒) ควรศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับอิทธิพล ด้านประเพณีวัฒนธรรม ของกลุ่มประชาคมอาเซียน ที่จะสามารถบูรณาการต่อประเพณีวัฒนธรรมของชาวล้านนา